

Kateřina Bromov – Na chvíli spolu: kařdodenn setkávání a míjení se lid s různou mrou tělesného postiřen

Posudek vedoucího diplomov práce

Vedoucí: Tomř Samek

Bakalřsk práce Kateřiny Bromov zkoumá ťivot vozckř, priemř ji zajímá jak jejich ťivotn perspektiva, tak zejména bariéry tlesn, duřevn i spoleensk, s nimiř se musejí potykat. Odtud dvě hlavní vzkumn otázky: 1. „S jakými bariérami se lidé s fyzickm omezenm nejčastěji setkvj a co je mořn udělat pro jejich odstranění?“ 2. „Jak se liř ťivotn trajektorie, perspektivy a představy různých lid s různou mrou hendikepu?“

Oprajc se o biografickou metodu a interview, autorka nabízí vhlad do ťivota tř informátorů, s nimiř vede rozhovor na dan tma: zjiřtuje jejich kařdodenn starosti, radosti a ptá se i na proměnu hodnot, jakou zaznamenal po úrazu, kter je pripoutal k vozíku. Rozhovory by bylo jist mořn vst profesionálněji a s vtř citlivostí věci kontextu řeenho, neboť na několika mstech čtenáře mrzí, ře tazatelka rychle odbhne k dalřmu tématu, ačkoli se prav její konverzační partner zjevn rozhovořil o něčem, co je pro něho, jeho ťivot a jeho hodnotov svět zsadn rád by o tom patrn promluvil důkladněji. Na tyto kontextuln narřky není autorka vždy zcela citliv či přesněji řeeno: občas j brn ptát se hlouběji prav její přilsn citlivost a ostych, kter j brn ptát se přil osobn. Oceņuji, ře tyto nedostatky p nsledn analýze otevřen reflektuje (viz zejména str. 55). I přes jistou neobratnost ve způsobu jejich veden se ovřem z rozhovorů dozvídáme celou řadu antropologicky cenných poznatků – zejména o sebepojetí dotazovaných a jejich vztahu ke společnosti zdravých i k ostatním hendikepovaným.

Autorčin zájem o téma je upřmn a skoro z kařd stránky je cítit lidsky opravdov nasazen, s nmř k tématu přistupuje. Z etického hlediska je tato práce velmi sympatick nejen snahou prozkoumat vozckře, ale i dvěma dalřmi zdaleka ne vždy samozřejmými okolnostmi: pvn se týká doby před provedenmi rozhovory, druh doby po nich. Vezmu to chronologicky: dřv, neř přistoup k polostrukturovanému interview, zkusí se autorka vcítit do ťivotnho světa vozckře karnln metodou: sama se posadí na vozík a snař se pohybovat se jeho pomocí po Pardubicích a vyřizovat záležitosti břnho ťivota, aby zařila, jak to je vidět svět z vozíku a očima vozckře. Skromn tuto pasř nazvala „pokus o karnln metodu“, ale nutno říct, ře jde o jednu z nejsilnjřch pasř cel práce.

Druh okolnost se týká toho, jak autorka zpracuje zjiřtn informace: na bariéry, o nichř j informátoři povdj, reaguje tak, ře se je sama pokus odstranit nebo na n aspoņ upozornit ty, v jejichř moci je stav věci zmnit. V tomto ohledu je

práce vzácně konzistentní: co začalo jako snaha pochopit dotazované tím, že se sama posadí na vozík, vyústí v sociální intervenci za práva těch, koho se dotazovala. Je to právě tento aspekt práce, který jí dodává neobvyklou lidskou přesvědčivost a morální rozměr, který by textu mohla závidět řada prací teoreticky daleko fundovanějších a analyticky bohatších. Tím se dostávám k nedostatkům práce.

Nemám nic proti tomu, když je antropologický text primárně postaven na sérii rozhovorů. Ale vždy je třeba řečené nejen dokumentovat, nýbrž i zasadit do teoretického rámce. Autorka se o to snaží, ale v míře, kterou nelze považovat za dostatečnou. Je třeba výborné, že si troufá polemizovat s Murphyho popisem mentálního rozpoložení tělesně postiženého člověka, ale čtenář si není jist, nakolik autorka jen důvěřuje tomu, co jí říkají její konverzační partneři a co může i z jejich strany být jakýmsi preventivním verbálním štítem, jež nastavují vůči většinové společnosti. Získaná data nejdou do takové hloubky, aby bylo možné tak přímočaře vyvrátit zkušenost tohoto amerického kulturního antropologa, o němž je známo, že je sám tělesně postižený. Ani to by však nevadilo tolik jako to, že takových teoreticky podložených nebo s teorií živě rozmlouvajících míst je v práci málo. To pak může činit platnou výtku, že práce je prostou reprodukcí zaznamenaných rozhovorů, ačkoli nabízí víc než to.

Díky diplomové práci Kateřiny Bromové se možná bude několika vozíčkářům v Pardubicích žít o něco lépe: díky jejímu dotazu např. na známém dostihovém závodišti jeho správci dost možná ostříhají živý plot natolik, aby závod mohli sledovat i vozíčkáři z míst, která jsou jim koneckonců vyhrazena a z nichž zatím pro příliš vysoké křoví nebylo vidět nic. A takových příkladů praktické pomoci a užitečnosti najdeme v této diplomové práci víc. Kolik jiných, byť i pojmově jemněji propracovaných diplomek, se může vykázat něčím podobným?

Tím se dostávám k závěru: při hodnocení diplomové práce Kateřiny Bromové neumím zcela odhlédnout od jejího přesvědčivého sociálně intervenčního a mravního rozměru, jímž je celý text prodchnutý a který v mých očích vyvažuje výtky vůči ne dost robustní analytické komponentě textu. Ne že by v něm ta komponenta nebyla vůbec, ale je slabší, než by mohla a měla být. Jsou práce brilantní teoretickou analýzou – a potom takové, které vynikají svou etickou dimenzí a lidskou opravdovostí. Předkládaná diplomová práce patří jednoznačně k těm druhým.
Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji pro ni známku velmi dobře.

V Praze 29. 4. 2017

Tomáš Samek